

Презентація

на тему: “Образотворче
мистецтво у другій половині
XIX століття”

УЧНІВ 9-В КЛАСУ

НАУМОВИЧА КОСТЯНТИНА

ВАСИЛЬЧУКА МИКОЛИ

Образотворче мистецтво

Образотворче мистецтво. Друга половина XIX — початок XX ст. — один з яскравих періодів розвитку образотворчого мистецтва України, адже саме в ці роки відбулося становлення критичного реалізму та зародження найновіших мистецьких течій. Побутовий жанр, що посідав в ієрархії класицизму досить скромне місце, поступово висувається на перший план, значно розширюючи коло сюжетів і свої можливості. Художники прагнули досягнути людину незалежно від соціального становища, але в усій її психологічній глибині та неповторній індивідуальності. У середині 50-х років, після розгрому Кирило-Мефодієвського товариства розвиток живопису в Україні на деякий час завмирає, а образотворче мистецтво обмежується виконанням офіційних замовлень і портретів. У ці роки все, що заслуговує на увагу, було створено не у великих культурних центрах, а в степах Казахстану, де у важких умовах заслання намагався працювати, незважаючи на заборону, Т. Шевченко, а також в українських селах, де збирали матеріал для своїх творів вірні послідовники Кобзаря — Л. Жемчужников, І. Соколов, К. Трутовський.

Останні роки життя Т. Шевченка — великого поета та художника були заповнені працею. Він жив у приміщенні Петербурзької академії мистецтв, у майстерні, на другому поверсі, що збереглася до нашого часу. Написав низку портретів — М. Щепкіна, М. Лазаревського, Ф. Толстого, П. Клодта, досяг в них досконалості, хоч ніколи не вважав себе портретистом. Та найбільше внутрішня експресія втілена Шевченком в останньому живописному «Автопортреті» (1860—1861), створеному під впливом могутнього пензля Рембранта.

51. АВТОПОРТРЕТ У ТЕМНОМУ КОСТЮМІ.
Офорт. [Н. н. 14.III] 1860.

Одним із найяскравіших митців був українець походженням **Ілля Рєпін** (1844–1930), автор знаних полотен на українську тематику: «Запорожці пишуть листа турецькому султану», «Вечорниці» та ін. Про те, що його надихнуло на написання «Запорожців», Рєпін писав: «Чертовский народ?... Никто во всем свете не чувствовал так глубоко свободы, равенства, братства! Во всю жизнь Запорожье осталось свободно, ничему не подчинилось...»

Любов до України та її народу прослідковується в творчості В.Маковського («Ярмарок у Полтаві», «Святковий день на Україні»), ушавленого мариніста І.Айвазовського («Чумацький шлях», «Весілля на Україні»), М.Ге та ін.

Зрештою, в колі російських художників поступово склалася група митців, яка започаткувала самостійний розвиток українського мистецтва. Серед них – **С.Васильківський** (1854-1917), **М. Пимоненко** (1862–1912), **М. Самокиш** (1860–1944), **К. Трутовський** (1826–1893), **О. Сластіон** (1855–1933), **І.Іжакевич** (1864–1962) та ін. У 1887 р. українські митці створили Київське товариство художніх виставок (організаційно оформилося 1893 р.), а 1890 р. в Одесі – Товариство південноросійських художників.

Ілля Рєпін «Запорожці пишуть листа турецькому султану»

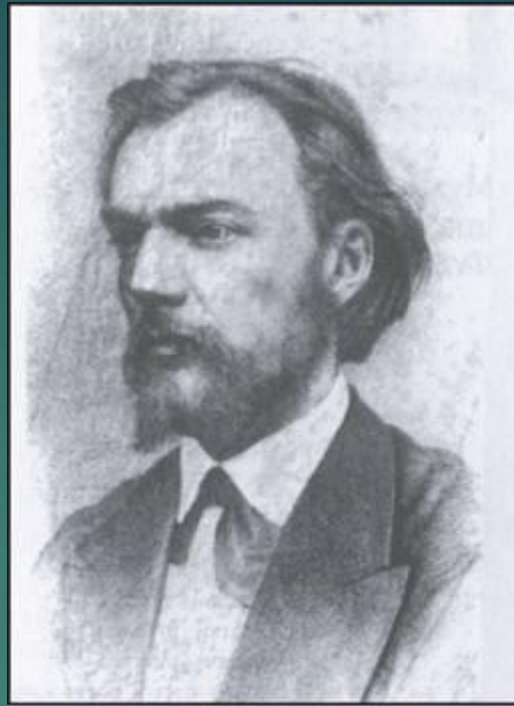

Українські митці почали не тільки приділяти більше уваги побутовим темам українського села, а й звертатися до історичних тем, зокрема героїчних подій козацької доби. Одним із найвидатніших українських малярів, знавцем народного орнаменту і мистецтва був **Сергій Васильківський**. Разом з істориком Д. Яворницьким та художником М.Самокишем працював над альбомом «З української старовини». Його картини на історичну тему відображали героїко-романтичне минуле: «Бій запорожців з татарами», «Обрання полковником Мартина Пушкаря», «Сторожі запорозьких вольностей» та ін. Світову славу Васильківський здобув пейзажами, в яких відображав красу і велич рідного краю: «Весна на Україні», «По Дінцю», «Після дощу», «Бездоріжжя», «Захід сонця» та ін.

Сергій Васильківський «Весна на Україні»

Інший видатний український митець – **Микола Мурашко** (1844–1909) був не лише маляром, а й педагогом, ідеологом українського мистецтва. З 1869 р. він викладав малювання в київських середніх школах, а 1875 р. відкрив Київську малювальну школу, якою керував протягом 25 років. Фінансову підтримку школі надавав власник цукрових заводів Іван Терещенко. За роки існування школи з її стін вийшли такі видатні митці, як М.Пимоненко, О.Мурашко, І.Іжакевич та ін.

•Микола
Мурашко

•Іван
Терещенко

Серед українських митців цього періоду також слід відзначити **Миколу Самокиша**, одного з найвідоміших баталістів. Він студював у Парижі і ставив собі метою відтворити історичні події й національні особливості життя і побуту українського народу. Так постала ціла низка батальних картин із козацької доби.

Художні полотна **Миколи Пимоненка**, в яких поетично оспівано Україну та її народ, не раз експонувалися за кордоном. Такі картини, як «Жертва фанатизму», «Конокрад», «Проводи рекрутів», «На Далекий Схід» та ін. викривали темні аспекти життя тодішнього українського села, мракобісся самодержавства.

Для популяризації досягнень українського малярства і графіки велике значення мали музеї. Київський музей старовини й мистецтва та Одеський міський музей красних мистецтв було засновано 1899 р., Харківський міський художній музей – 1886 р., Феодосійська картинна галерея І. Айвазовського – 1880 р.

Розвиток українського мистецтва занепокоїв владні структури, які, вбачаючи в ньому прояв «мазепинства», почали чинити йому всілякі перешкоди.

Миколи Пимоненка «Жертва фанатизму»

На західноукраїнських землях розвиток українського образотворчого мистецтва відбувався в непростих умовах. Польські, австрійські, німецькі мистецькі школи, які домінували в мистецтві Австро-Угорщини, пропагували академізм, основою якого був класицизм, заважали становленню української мистецької школи. Але й тут художники уподобали теми з народного життя і побуту. Першим, хто звернувся до цієї тематики, був К.Костянович («Бойківська пара», «Гуцулка біля джерела», «Шевченко на засланні»).

З-поміж західноукраїнських художників другої половини ХІХ ст. слід відзначити І.Труша, О.Кульчицьку, О.Куриласа, А.Манастирського, Ю.Пігуляка, Н.Івасюка та ін.

К.Костянович «Бойківська пара»

І.Труш (1869–1941),
удавшись до
відродження галицького
малярства. Його
мистецька спадщина
становить понад 6000
картин. Твори Труша
відзначаються
лаконізмом і простотою
композиції. У 1898 р. за
його ініціативою було
засновано Товариство з
розвитку українського
мистецтва, метою якого
стала популяризація
українського мистецтва.

Процес утвердження реалізму відбувався і в скульптурі. Найзначнішим українським скульптором другої половини ХІХ ст. був **Л. Позен** (1849–1921). У скульптурі малих форм він створив різноманітні соціальні типи людей («Шинкар», «Кобзар»), відобразив соціальні явища («Переселенці», «Злидар», «Оранка в Малоросії»). Крім того, Позен захоплювався історичною тематикою. Великою популярністю користувалися його роботи «Скіф», «Запорожець у розвідці». Інший майстер – **П.Забіла** (1830–1917) виконав мармуровий портрет Т.Шевченка для музею в Чернігові. Гіпсова копія цього твору поширена в Україні. Світової слави зажив скульптор Михайло Паращук. Разом із Антоном Попелем він створив пам'ятник Адамові Міцкевичу у Львові, знаменитими є його скульптурні портрети І. Франка, В.Стефаника, М.Лисенка, С.Людкевича.

Скульптори України пробували свої сили і в монументальній скульптурі. Скульптор **М. Мікешин** (1835–1896) створив у 1888 р. пам'ятник Б.Хмельницькому в Києві.

Дякуємо за увагу